

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קמ"א

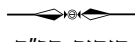
תורה אור

- על פני קרא שמה קבל כי שם קלל י שפת כל הארץ ומשם הפיצים י על פני כל הארץ:
- בראשית יא טו יואמרו הקה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו י
- ובבל אשר אמרת אליכם תשמרו ושם אליהם אהרים לא תזכירו לא ישמע על פיך: שמות בג י
- ואנשי סדם רעים ויקראו לך מאד: בראשית יג יג
- איננו גדול כפית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת ויקראתי לאלהים:
- בראשית לט ט
- וגם דם נקי שפך מנשה הריבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבד מחטאתו אשר החטיאת את יהודה לפעשות הרע בעיני יי מליכים ב כא טז
- ארץ ממנה יצא לרחם ויתחזקה נהפך כמו אש: איוב כח ה
- פרץ נחל מעם גר הנשקבחים מני רגל דלו מאגוש גני: איוב כח ד
- עד אנה תהוהתו על איש תרצהו כלכם בקור גטוי גדר הנהייה:
- תהלים טו ז
- ערום ליני מבלי לבוש ואין כסות בקרתי: איוב כד ז
- גלות ישבנו עדר גלו וירעה חמור יתומים ינהיגו יתבלו שור אלמנה: איוב כד ב-ג
- והוא לקברות ויבול ועל גדיש ישקוד: איוב כב לב

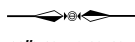
סיומן שכתה היא: רעים נגופם. טפופים צוימה: השמר לך פן יהיה דבר עם לנכד בלעיל וגו' והיה כך הטא. והיינו ממון: ארץ ממנה יאל להם. ארץ שבעה וטובה היא: ופחסיה נהפך כמו אש. ואחר כן נהפכה: וכי מאחר שרץ ממנה יאל להם. שיש לנו שיפוע להם למנה לנו עוזרי דרכים: ונשפת. שלם יעצרו עוזרי דרכים צלרלנו: פרץ. הקציה נחל גפרית ואש: מעס גר. ממקום הליכתו שהיא הולך למעלה והשליכו עליהם הנשכחים מני רגל ונדלדלו (מאדם) [מארלם] וענו לדראון: גר. קורניט צלע"ו כמו (שמואל ז יד) מים הנגרים: ספוספו. תבקשו תרמיות ותאונות: פרלחו וולכס. ע"י קיר נטוי וגזר הדחיה: יומס חסמו למו. היום סותמים וסוגרין כחילו לא ידעו אור כלומר סוממין וסוממין: אפרסמון. שלהס להפקידו ציד צעלי ממון כדי שיהו מניחין פקדון שלהס צנית גמיסה וצילנה מריחין האפרסמון וחומרין סס. מנהגו של מפקיד לורר וסומס: דלש ר' יוסף. צי מדרשא חטר צחק צמים: ע"י ריח אפרסמון מאה מחסרשא. ע"י ריח אפרסמון שהיו מריחין ויודעין היכן מניחין ממונס: מי סוס ידענא דלחו גנבי. ל"א מי סוס ידענא דננבי אסון: שפעי מרזבי דליפורי דמא. דלדס גדול סוס. ואידי דלמר לעיל אימטרו מחסרתי צליפורי דלמלך דרצי וכי סוס סוס קניט נמי סוס מילתא דסי נח נפשיה כו' לנשמועין דמלפורי סוס: דליט

זהדי מאן. ציד מי נשלט: כי מטא להסא דיירא. כשהגיע לחרו מלון: למיבת. ללון: שרינהו ל נסיעתיה. התירו הארגזים והמלרכוסין ופתחו ונטלו כל מה שבתוכו: אחוכי. מלחקי: סנד דיורי. אותן בני הכפרים: א"כ ליבנו אחד צטורא. א"כ שצנו כדי לעלות לרקיע למנה בנו אותו צבקעה היה להם לצנות על אחד ההרים: הפינס ה'. פיזרס צכל העולס: שדיס. יש להם צורת אדם ואוכלין וסומין כצני אדם: רומין. צלי גוף ולורה: לונין. צורת אדם אלף שיש להם כנפים צמספת נדה (קד יג): וז שסומרה נעצוד ע"ז כי סס צלל ה'. צלצל לשונס כדי שלל סא אחד מכוון לדעת חצירו לעצוד ע"ז: שליט [נכלע]. צלענו יסודותיה משוקעת היא צקרקע עד שליט ושלש של מעלה נשרף ושלש אמצעי קיים צקרקע ולא שיהא עומד צאזיר: אזיר מגדל. מרלש המגדל (כלומר) [כמו אורה של עיר] מי שצומד סביב למגדל ורואה אורה ומראה גובה שלו: משפת. שכן נגוד על אותו מקום שישכח ולכן סס עצמס שכחו סל לשונס: צלל וצורסיף סיומן רע לסורה. שמשכחין הלמוד מפני שעומדים צאזיר המגדל: למנה נקרא שמה צורסיף צור שאפי. צור שנתרוקן מימיו כלומר משכח האדם כל מה שלומד: שאפי. כמו (צ"מ דף ס). השופה סת היין לשון (ירמיה מח) הורק מכלי אל כלי. ומפני מה שמה צלל [שמסכתה] אמר רז יוסף כי סס צלל לפי שצלצל הקדוש צרוק סוא סת לשונס לנש לק"ה היא משכחת: ס' סיומן רע. כלומר שמש

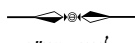
[א] [לעיל ח: וס"ג]. ג' צ"ב מ"ו. א) [ניקטת צ"ב כישוף]. ד) [גני הערוך ערך צטרף שפת]. ה) [מוספתא פ"ג ע"ג]. ו) [מוספתא פ"ג]. ז) [מוספתא פ"ג]. ח) [מוספתא סדוטה פ"ג]. ט) [צ"ל לינין]. י) [מ"ק כה: ט] [גדה ס"ג]. י"א) [צ"ל לסיפטיה]. י"ב) [מנינה לו]. י"ג) [צ"ב]. י"ד) [צ"ל חלר ד"ה צבנן].

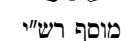
הגהות הב"ח
(א) גמ' אמרי דצי ר' שילא אמרי נהני:

הגהות הגר"א
[א] גמ' ערוס נרסס עלוי סות: [ב] שם דלש רבי יוסי. נרסס על מינת דלש סות ב: [ג] שם אמרי דלחל יליה סד. נרסס על מינת אמרי סות ב':

לעזי רש"י
קורניט. ורימה.

מוסף רש"י
לסיפטיה. ארגו סלו (תענית כ"א). חכד מנייהו. לחלד משיי קיסר (שם). מעפרא דארבהם. שנלס עם המלכס (שם). גילי. קשין (שם). אמרי דאיט ליה חד תורא כו'. כך היה מנהגם של אנשי סדום [לקחו עמי ב]. מרעי חד יומא. כל צהנות העיר (נדה ס"ט). ההרא יתמי. שלל היה לו סור וכפסאוו לצרות צהומיון צ' ימים (שם).

ונעשה מלחמה נעשו קופים ורחות ושירים וליין וזו שאומרת נעלה ונעבוד עבודת כוכבים כי שם בלל ה' שפת כל הארץ תניא רבי נתן אומר כולם לשם עבודת כוכבים נתכוונו כתיב הכא ונעשה לנו שם וכתוב התם וישם אלהים אחרים לא תזכירו מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים אמר רבי יוחנן מגדל שליש נשרף שליש נבלע שליש קיים אמר רב אביר מגדל משכח אמר רב יוסף בבל ובורסיף סיומן רע לתורה מאי בורסיף אמר ר' אסי בור ושאפי: אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא וכו': ת"ר אנשי סדום אין להן חלק לעולם הבא שנאמר ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד רעים בעוה"ז וחטאים לעולם הבא אמר רב יהודה רעים בגופן וחטאים בממונם רעים בגופן דכתיב והיה כך חטא לה' זו ברכת השם מאד שמתכוונים וחטאים במתניתא תנא רעים בממונם וחטאים בגופן רעים בממונם דכתיב ורעה עיניך באחיך האביון וחטאים בגופן דכתיב וחטאתי לאלהים לה' זו ברכת השם מאד זו שפיות דמים שנאמר גם דם נקי שפך מנשה (בירושלים) הרבה מאד [וגו'] ת"ר אנשי סדום לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה ומה כתיב בהם ארץ ממנה יצא לחם ותחתיה נהפך כמו אש מקום ספיר אבניה ועפרות זהב לו נתיב לא ידעו עיש ולא שזפתו עין איה לא הדריכוהו בני שחץ לא עדה עליו שחל אמרו וכי מאחר שארץ ממנה יצא לחם ועפרות זהב לו למנה לנו עוברי דרכים שאין באים אלינו אלא לחסרינו [מממוננו] בואו ונשכח תורת רגל מארצנו שנאמר פרץ נחל מעם גר הנשכחים מני רגל דלו מאגוש נעו דרש רבא מאי דכתיב עד אנה תהוהתו על איש ירצחו כולכם בקור נטוי גדר הדחיה מלמד שהיו נותנין עניניהן בבועלי ממון ומושיבין אותה אצל קיר נטוי ורוחין אותו ובאים עיטמלין ואין כסות בקרה חמור יתומים ינהגו יחבלו שור אלמנה גבולות חתמו למו לא [ראו] [דיעו] אור מלמד שהיו נותנים עניניהם בבועלי ממון ומפקידיים אצלו אפרסמון ומניחין אותו בבית גנויהם לערב באים ומריחין אותו ככלב שנא' ישובו לערב ככלב יוסובכו עיר ובאים וחותרים שם ונוטלין אותו ממון [א] ערום הלכו מבלי לבוש ואין כסות בקרה חמור יתומים ינהגו יחבלו שור אלמנה גבולות ישגו עדר גזלו וירעו והוא לקברות יוכל ועל גדיש ישקוד [ב] דרש ר' יוסף בציפורי אחתרוך ההיא ליליא תלת מאה מחתרתא בציפורי אתו וקא מצערי ליה אמרו ליה יתבת אורחיה לגנבי אמר להו מי הוה ידענא דאתו גנבי כ' קא נח נפשיה דרבי יוסי שפעי מרזבי דציפורי דמא [ג] אמרי דאיט ליה חד תורא מרעי חד יומא דלית ליה לירעי תרי יומי ההוא יתמא בר ארמלתא הבו ליה תורי למרעיה אול שקלינהו וקמלינהו אמר להו דאית